

Forfatter: Sthen, Hans Christensen

Titel: En liden Vandrebog

Citation: Sthen, Hans Christensen: "En liden Vandrebog", i Sthen, Hans Christensen: *En liden Vandrebog*, udg. af JENS LYSTER ; JENS HØJGARD , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1994, s. 107. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-sthen01val-shoot-idm140299312582528.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: En liden Vandrebog

**Her effter følge nogle faa Sange,
som mand kand bruge til Skibs,**
eller andensteds paa Reysen, effter som
leyligheden sig begiffuer.

En Tacksigelse oc Bøn om Morgen.

Dlg tacker ieg kiere HErre,
At du mig haffuer foruart,
I denne Nattis Fare,
Der inde ieg laa saa hart,
Met Mørckhed ombefangen,
Der til vdi stor Nød,
At ieg er det vndgangen
Oc frj fra euig Død.
Ieg vil dig tacken giøre,
O du min HErre oc Gud,
Du vilt oc gierne høre,
Paa lorden kunde holdis dit Bud:
Derfor ieg dig nu beder,
Lad skee nu Villien din,
Led mig i dine Sæder,
Oc bryd du Villien min.
At ieg nu ey bortuiger,
Dine hellige Ord slet fra,
Oc Dieffuelen mig besuiger,
Saa ieg da vild maatte gaa,
Beholt mig for din Ære,
Det beder ieg storlig dig,
Fra Dieffuelens List oc Lære,
Saa offte hand frister mig.
Den rætte Tro mig giffue,
Paa din Søn IESum Christ,
Den stund ieg er i Liffue,
109 Min Synd forlad mig vist,
O Gud du ey forsager,
Hues du haffuer loffuet fast,
At hand min Synd borttager,
Frjer mig fra hendis Last.
Et Christeligt haab mig skencke,
For du ræt Sandhed est,
I Kierlighed mig belencke,
Til dem som mig gjør verst,
At ieg aff Dyd mon skinne,
Begære ey Ære min,
Elske dem aff all min Sinde,
Effter gode Villien din.
Dit Ord lad mig iblant alle,
Bekiende aff hu oc act,
Oc mig din Tiener kalde,
Ey frycte Vold ey mact,
Huad mig kunde snart omuende,
Bort fra din Sandhed klar,

Men mig paa sidste ende,
Skick i din Engle Skar.
Lad mig denne dag fuldende,
Oc loffue dit Naffn saa fijn,
Oc mig ey fra dig vende,
Paa yderste ende min:
Beuar mit Liff oc Leffnit,
Oc Fructen i disse Land,
Huad du mig haffuer giffuet,
Staar alt vdi din Haand.
HErre Christ ieg vil dig prijse,
For dine Velgierninger all,
Som du i Ro oc Lise,
Mig giffuet haffuer oc skal:
Dit Naffn det vil ieg prjse,
For du alleene est god,
110 Mig met dit Legome spjse,
Oc skenck mig met dit Blod.
O HErre Gud offuer alle,
Bør dig baade Loff oc prijß
Inderlig wi dig paakalde,
Din Gunst du oss beuiß,
At wi i Fred maa leffue,
Din Naade giff oss der til,
Met Troens Vabn oss vebne,
For Sathans listige Pijl.
Loff, Tack, prijß, Hæder oc Ære,
Være dig Gud Fader bold,
Oc Christ din Søn vor HErre,
For sin Godhed mangefold,
Aff Hiertet i samme maade,
Wi loffue den hellig Aand,
Som met sin Gunst oc Naade,
All vor sorrig hußuale kand.

Den signede Dag som wi, etc. Findis i
den Bogstaff H. 7. *Blad*.

Om HERRENS Bøn.

FAder vor vdi Himmerig,
Som badst oss leffue Brøderlig,
Oc dig met fljd at kalde paa,
Vor Bøn du gierne høre maa,
Giff at ey alleene beder vor Mund,
Hielp at det gaar aff Hiertens Grund,
Helligt vorde HErre dit Naffn,
Dit Ord lad komme oss til gavn,
At wi maa leffue Christelig,
Dit Naffn kand æris flittelig,
Fra falsk Lærdom du vær vor Tolck,
111 Vent om det arme forførde Folck.
Tilkomme oss saa dit Rige,
Euige hoss oss at bliffue,
Den hellig Aand trøste oss sandelig,
Met sine Gaffuer mangfoldelig,
Sla ned all Dieffuelens vold oc mact,

Beuar din Kircke met din Krafft.
Din Villie skee i lorderig,
Lige som hand er i Himmerig,
Giff oss en god Taalmodighed,
Naar wi skulle lide Sorrig oc Nød,
Fordriff all Legomlig begær,
Som altid mod din Villie er.
Giff oss oc nu vort daglige Brød,
Met hues wi behøffue til Liiffsens Nød,
Frj oss HERre Gud fra tuist oc Strid,
Fra Kranckhed oc den dyre tid,
At wi maa nyde Freden god,
Oc sky Gerighed den onde Rod.
Oc all vor skyld forlad oss HErr,
At hun ey oss bedroffuer meer,
Som wi oc vore Skyldener,
Gierne forlade ville her,
Giør oss at tiene alle bered,
I Kierlighed oc eenighed.
Naar wi oc fristis lad oss staa,
At Sathan oss ey fange maa,
Til huilcken side hand komme kand,
Hielp oss at wi faa offuerhaand,
Met en fast Tro imod hans List,
Der til hielp oss O HERre Christ.
Fra ont beuare oss sammelund,
Thi ont er baade dag oc stund,
Frj oss oc fra den euige Død,
Oc trøste oss i vor sidste Nød,
112 Forsee oss met en salig Affgang,
Vor Siel anamme i din Haand.
Amen, det Ord er sant oc vist,
Der til bestyrcke vor Tro vel fast,
At wi oc icke tuile der paa,
Hues wi her met nu bede saa,
Alt ved dit Ord i Naffnet dit,
Thi sige wi nu Amen frjt.

DenLXVII. Psalme, *Deus misereatur nostri, &c.*

NV er oss Gud miskundelig,
Oc hand vil oss velsigne,
Sit Ansict offuer lorderig,
Det lader hand offuer oss skinne,
At wi paa lorden maa forstaa,
Hans Vey oc hellige Naade,
Oc IEsus Christus kiendis saa,
Blant Folck i mange maade,
Gud styre for oss oc raade.
Wi tacke Gud oc loffue dig,
Det Hedenske Folck offuer alle:
Oc alle Land de glæde sig,
Dit Naffn wi nu paakalde:
At du rætferdig Dommer est,
Lad oss icke meere vildfare,

Dine Ord kand oss beskærme best,
I huo dem vil beuare,
Hand leffuer foruden all Fare.
Wi tacke Gud oc loffue dig,
Dit Folck i mange maade,
Din lord bær Fruct oc bedrer sig,
Det kand dine Ord vel raade:
Signe oss Gud Fader oc Guds Søn,
113 Oc signe oss Gud den hellig Aand,
For hannem skulle rædis alle Land,
Thi alting stander vdi hans Haand,
Wi siunge aff Hiertet Amen.
Ære være Gud Fader i Himmerig,
Som alting haffuer at raade,
Disligest hans Søn euindelig,
Som frelst haffuer oss aff vaade,
Oc loffuet være den hellig Aand,
Som giffuer oss aff sin Naade,
Den ære haffuer værít aff euig tid,
Oc bliffuer foruden all ende,
Gud oss sin Naade sende.

DenXLVI. Psalme, *Deus noster refugium & virtus, &c.*

VOr Gud hand er saa fast en Borg,
Hand er vor Skiold oc Verie,
Hand hielper oss aff Nød oc sorg,
Der oss vil her besneris,
Dieffuelen vor gamle Fiende,
Vil oss offueruinde,
Stor Mact oc Argelist,
Bruger hand mod oss vist,
Paa lorden er ey hans lige.
Vor egen mact er intet værd,
Wi ere snart offuervunden:
Der strider for oss en veldige HErre,
Alting maa for hannem bugne.
Spør du huo hand er,
Christus han heder,
En HErre offuer alle Herrer,
Oc ey ere Frelsere flere,
Marcken vil hand beholde.
114 Det all Verden fuld aff Dieffle vaar,
Oc vilde oss slæt opsluge,
Dem frycte wi icke ved et Haar,
Thi Gud kand dem det forbiude.
Er Verdsens Første vred,
Vil oss sencke ned,
Hand kand dog intet,
Christus haffuer hannem fanget,
Et Guds Ord kand hannem binde.
Det samme Ord de lade vel staa,
Oc der til Wtack haffue,
Thi Gud vil selffuer hoss oss gaa,
Alt met sin Aand oc Naade,

Tage de bort vort Liff,
Gods, Ære, Børn oc Viff,
Wi passe ey der paa,
De kunde ey meere faa,
Guds Rige wi dog beholde.

En Bøn til Christum

ALleene til dig HERre IEsu Christ,
Staar all mit Haab paa lorden,
leg veed du est min Trøster vist,
Du est min Frelser vorden:
Fra Verdsens første tid ey kom,
Et Menniske paa lorden saa from,
Der i min Nød kunde hielpe mig,
leg raaber til dig,
Til dig mit Hierte fortrøster sig.
Min Synd er stor oc gantske suar,
Der aff er Sorgen mine,
O HERre gjør mig fra dem klar,
Alt for din død oc pijn.
Oc sige det til din Fader god,
115 At du mig frelste met dit Blod,
Saa bliffuer ieg aff Synden løst,
HERre vær min Trøst,
Giff det du loffuet met din Røst.
Giff mig aff din Barmhiertighed,
En Christen Tro til ende,
At ieg saa maatte din Sødhed,
Ræt inderlige kiende,
Oc offuer alting elske dig,
Min Næste ligeruijs som mig,
Stat mig bj i min sidste end,
Din Hielp mig send,
Oc Diefflens list saa fra mig vend.
Gud Fader skee Loff, prijs oc ær,
Som oss alt got monne giffue,
Oc IEsu Christ vor Broder kier,
At hand hoss oss vil bliffue,
Disligest oc den hellig Aand,
Som er vor Trøst oc Hielper sand,
At wi Gud tiene met Hiertens Fred,
Her i denne Tid,
Oc effter Døden i Euighed.

**Kong Frederichs den Andens,
Salig, Symbolum.**

MIT HAAB oc Trøst oc all Tilljd,
Til Gud staar met stor trygge,
HErren er trofast, mild oc blid,
Paa hans Ord vil ieg bygge,
At hand sin Søn, aff høyeste Thron,
For mig lod Kaarsset bære,
Der ved sin død, aff alskens Nød,
Mig fører til euig Ære.
TIL dig HERre Christ, raaber ieg met hast,
116 I disse sidste Tide,
At du aff Naaden vilde fast,
Selff for din Kircke stride:
Hun trængis hart aff Dieffuelens art,
Hun monne saare fortryckis,
O HERre min Skiold, dit Ord saa bold,
Lad ey fra oss vndryckis.
GUD ALENE skee Loff, prijß oc ære,
Som lodst dig det befalde,
Mig ved dit Ord oc reene Lære,
Til Riget dit at kalde,
O hellig Aand, gjør mig Bjstand,
Hielp mig i min sidste Ende,
Tag HERre fra mig, min Siel til dig,
Euig i dine Hænder.

En Aandelig Vise, at siunge vdi Nøds Fare.

IEg raaber til dig O HERre Christ,
Ieg beder du hør min Klage,
Giff mig den rætte Tro foruist,
At ieg dig icke forsager,
At ieg forseer mig gantske til dig,
Oc til din store Naade,
Vdi all Vaade,
Styrcke mig i din Sandhed,
Oc altid vel beuare.
Ieg beder nu meer, O HERre Gud,
Du kand mig det vel giffue,
At ieg skulde icke bliffue til spot,
Som mine Fiender driffue,
Thi giff du mig et stadigt Haab,
At ieg kand taalig være,
I Verden here,
117 I alskens Sorrig oc Nød,
Som mig kand vederfare.
Vnd mig oc det aff Hiertens grund,
Ieg kunde min Fiende tilgiffue,
Oc elske hannem i allen stund,
Oc i din Fred saa bliffue,
At ieg maatte vorde dig saa lig,
Oc elske mine Wuenner,
Oc bekiende,
Dig Fader i Himmerig,
Nu oc foruden all ende.
Lad ingen Modgang, Lyst eller Nød,

Saa sterck mig komme til hende,
Huad heller ieg skal leffue eller dø,
At de mig fra dig vende,
Lad ingen ting vær' mig saa kier,
Der mig skal fra dig drage,
Alle mine Dage,
Aff alt det i Verden er,
Du skalt mig ene behage.
Ieg ligger her i Aandelig strid,
Den Dieffuel gjør mig stor *vaande*,
Oc gjør der til sin største fljd,
At komme sig mig til Haande.
Thi hielp oc styrck min Skrøbelighed,
Ellers saa maa ieg falde,
Nu met alle,
Scrifften siger, du est tro,
Thi monne du mig hußuale.

DenCXXVIII. Psalme, at bede om Guds Velsignelse.

HVo som vil salig vdi Verden leffue,
I HErrens ord oc fryct skal hand sig øfue.
118 Den euige HErre Gud skal hand oc dyrcke,
I Troen til hannem sig altid styrcke.
Vilt du ocsaa leffue met Gud oc ære,
Aff dine Hænders Arbeyde skalt du dig nære.
Fructsommelig skal oc din Hustru være,
Som et Vijntræ mange Vijnruer mon bære.
Oc skulle dine Børn deylig oc reene,
Om dit Bord sidde som Olie greene,
Saa skal den Mand aff Gud velsignet være,
Som hannem Hiertelig vil frycte oc ære.
HErren skal dig oc længe i Verden spare,
Oc altid met sit salige Ord beuare.
At du maat see dine Børnebørn vden skamme,
Oc siden Israels fred euig annamme.
Her til beslutte wi nu allesammen,
Sigendis huer aff Hierte Amen, Amen.

Bøner for Maaltid

Dlg bede wi Børnene dine,
O Fader HErre Gud,
Formindsk vor sorrig oc pijn,
Giff oss vort daglige Brød,
Opholt vort Liff oc Leffnet,

(Som du oss selffuer haffuer giffuet)
Indtil wi det euige faa.
Velsigne met din Tale,
Huad du oss haffuer bered,
At det kand oss hußuale,
Druis oc formeris der ved,
I din Tienist lad oss leffue,
Oc Kierligheds Gierninger offue,
Altid imod huer mand.
Vilt din Kierlighed beujse,
Oc alleene skaffe Trøst,
119 Alle Hungerige bespjse,
Oc naadelig mætte foruist,
At wi dig alle loffue,
Dine gode Himmelske Gaffuer,
Met Tacke bekiende altid.

Tacksigelse effter Maaltid.

HErre Gud du være nu prjset,
Oc tacket for Dricke oc Mad,
Du haffuer oss vel bespjset,
Thi er vor Hierte glad:
Oc din Mildhed bemercker,
At du vor Tro bestyrcker,
At du est allis vor Gud.
Om wi det haffue anammet,
Met Lyst oc offuermaade,
Huor met wi maatte kommet,
Snart i din Vrede oc Had,
Du vilde dog oss aff Naade,
O HErre icke lade det skade,
Ved Christum JEsu din Søn.
Du vilt oc altid nære,
HErre vor Siel oc Aand,
Oc til Christum henføre,
At hun i dig fødte kand:
At wi ingen Hunger lide,
Ere sterck i Sorrig oc quide,
Oc leffue Euindeligh.

En anden Tacksigelse.

O Gud wi tacke oc loffue dig,
Ved din Søn Christ vor HErre,
For alle dine Gaffuer oc Godhed,
120 Som du beujser oss here,
Met meget got som du formeer,

Oc altid oss saa vel forseer,
Thi bør dig prijß oc Ære.
Som du nu haffuer vederquæget vel,
Vort Legom met dit Gode,
Saa bede wi, at du Aandelig føder vor Siel,
Met dit hellig Ord oc Naade:
Der ved hun leffuer euindelig,
Oc bliffuer hoss dig til euig Tid,
Oc glædis foruden all ende.
Ære være dig Fader i allen tid,
Med din Søn Christ vor HErre,
Ved huilcken du haffuer oss alle befrjd,
Dine euige Børn at være,
Thi prjse wi din Barmhiertighed,
Met den hellig Aand i Euighed,
Nu oc euindelig, Amen.

En anden rundelig Loffsang, for Guds runde Laan.

Slunge wi aff Hiertens grund,
Loffue Gud met Røst oc Mund,
For alt sit Gode hand oss beuijß,
Daglig dag hand oss bespijß,
Diur oc Fule store oc smaa,
Nærer hand: Wi lige saa,
Aff hannem vor Føde faa.
Tacke oc prjse hans Godhed,
Bør oss at giøre i Euighed,
At betæncke oss ocsaa bør,
Alt det gode hand oss gjør,
Aff Kiød oc Been haffuer hand oss skabt,
Ved sin euige Guddoms Krafft,
Hand lader oss ey bliffue fortabt.
121 Naar et Menniske Liffuet faar,
Hans Køcken for hannem staar,
I sin Moders Liff oc sted,
Haffuer Gud hannem det tilred,
Dog det er et lidet Noer,
Fattis intet til sit Foer,
Saa længe det kommer til Verdens lord.
Saa haffuer Gud reed lorden til,
At oss skal fattis, hand icke vil,
Bierg oc Dale vædsker hand,
At Græß for Quæget voxte kand,
Iorden bær oss Vijn oc Brød,
At wi skulle ey lide Nød,
Diß skee hannem tack, den HErre sød.
Vandet det maa giffue Fisk,
Dem bær Gud oss paa vor Disk,
Eg aff Fule lige saa,
Der aff bliffue Vnger smaa,
Vilde Diur paa Marcken gaar,
Hiorte oc Øxen, Suin oc Faar,
Skafter Gud oss til huert Aar.
Thi ville wi hannem prjse met skæl,

For hand gjør imod oss vel,
Hand giffuer oss sin hellig Aand,
At wi det besinde kand,
Oc hans Gaffuer bruge saa,
At wi salige bliffue maa,
Naar wi skulle aff Verden gaa.
Vor HErris IEsu Christi Fred,
Vær hoss oss i Euighed,
Gud trøste dem som sorrigfuld er,
Heller de ere fiern eller nær,
Gud beuare sin Christenhed,
Oc vor kiere Øffrighed,
Gud giffue oss Fred oc Salighed, Amen.

122

DenCIII. Psalme, *Benedic anima mea Domino.*

MIn Siel nu loffue HErren,
Huad i mig er, hans hellige Naffn,
Sin Godhed rundelig giffuer,
Thi skalt du altid tacke ham,
Din Synd haffuer hand vdslettet,
Oc lægt dine store Saar:
Dit arme Legom hußualet,
Tager dig saa vdi Forsuar,
Met veldig Trøst beskærmer,
Som en Ørn sine Vnger gjør:
HErren alle Christne vel trøster,
Som trængis i Verden her.
Sin Low haffuer hand oss giffuet,
Sit hellige Ord oc sammelund,
Sin Godhed de Christne indliffuet,
Hans Barmhiertighed see wi alle stund,
Sin Vrede lader hand vel fare,
Løner icke som wi haffue tient,
Sin Miskund hoss ingen vil spare,
Til de Ydmyge haffuer hand sig vend,
Hans Godhed er offuer dem alle,
Som gierne frycte hannem,
Vor Synd lader hand bortfalde,
Oc aldrig vil tæncke dem.
Som sig en Fader forbarmer,
Offuer sine vnge Børn oc smaa,
Saa gjør oc HErren oss Arme,
Naar wi hannem frycte saa.
Hand veed vor skabning er ringe,
Slet Støff oc Muld foruist,
Ræt som noget Græß vdi Enge,
123 Oc en Vrt som Blomsteret haffuer mist,
Naar Vejret der hart paafalder,
Da findis det icke meer:
Saa gaar det met vor Alder,
Vort Endeligt er oss nær.
HErrrens Miskundhed alleene,

Bliffuer nu ocsaa euindelig,
Alt hoss sin Brud den reene,
Som hannem frycter hiertelig,
Oc holder hans Bud oc Villie,
Hand boer i Himmelen vist,
Hans Engle hannem der tiene,
Oc prjse met høyer Røst,
Den store HERRE til ære,
Oc siunge hans hellige Ord,
Min Siel hans Loff skal lære,
Nu offuer den gantske lord, AMEN.

En anden Loffsang.

GVds Godhed ville wi prjse,
Wi Christne store oc smaa,
Met Sang oc andre Viser,
Hannem altid tacke saa,
For sine Velgierninger,
Hand dette Aar forgangen,
Beujset haffuer mangen,
Som vel befundet er.
Først lader oss betracte,
Den Herris store Miskund,
Oc icke saa ringe acte,
Hans Velgierninger mangelund,
Men altid tæncke der paa,
Huad hand i Aar haffuer giffuet,
124 Til Føde, oc klæde Liffuet,
Rijge, Fattige, store oc smaa.
Embeder, Scholer oc Kircker,
Beuiser god Rolighed oc Fred,
Baade Gamle oc Vnge bespjser,
I dette Land oc Sted,
Vdaff sin milde Haand,
Sin Godhed haffuer hand vdgiffuet,
Fordærffuelen haffuer hand bortdreffuet,
Fra disse Stæder oc Land.
Hand haffuer oss oc beuaret,
Aff Faderlig Gunst oc Naade,
Men haffde hand oss betalet,
Effter vor synd oc Daad,
Met lige Straff oc Pjne,
Wi haffde længe siden været øde,
Aff Sorrh og skade døde,
Huer for Mißgierninger sine.
Effter en Faders Hierte,
Er hand oss naadig vist,
Naar wi vor synd begræde,
Oc tro paa IEsom Christ,
Vden all Skrymterj,
Forlader hand oss Brøden,
Formindsker der til Møden,
Staar oc saa trolige bj.
For saadan din Mildheds Gaffuer,
O Fader i Himmerig,
Som du oss giffuet haffuer,

Prjse wi dig inderlig,
I Iesu Christi Naffn,
Wi bede dig saa saare,
Giff oss et fredeligt Aare,
Dig til ære, oc oss til gaffn, Amen.

125

En Psalme, at loffue oc prjse den Hellige Trefoldighed met.

Alleniste Gud i Himmerig,
Være Loff oc Prijß for alle sin Naade,
Der hand haffuer giort i lorderig,
I disse samme naadelige Dage,
Paa lorden er kommen stor glæde oc Fred,
Menniskene maa vel glædis ved,
Guds yndest oc gode Villie.
Wi loffue, wi prjse, wi neye dig,
Wi tacke dig for din Herlighed,
O HErre Gud Fader i Himmerig,
Du haffuer oss giort stor Kierlighed,
Alting haffuer du i din mact oc Vold,
Huad du vilt haffue frem, kan ingen forholde,
Vel dennem der dig kunde frycte.
O IEsu Christ Guds eeniste Søn,
Som hoss Gud Fader sidder,
Du som haffuer frelst all Menniskens Køn,
Oc oss met Gud forliger,
Formedelst dit Blod oc haarde død,
Haffuer du løst oss aff synd oc Nød,
Giff Naade i din Tro at bliffue.
Du est alleene vor Frelsermand,
Der oss vil Himmerig giffue,
Du est Gud Faders wskyldige Lam.
Der for oss døden vilde lide,
Du est alleene vor Salighed,
For din skyld haffue wi Naade fanget,
Allmæctigste IEsu Christe.
O hellig Aand vor Trøstermand,
Som oss all Sandhed kand lære,
Hielp oss at bliffue ved din Lærdom,
126 Gud Fader oc Søn oc dig ære,
Beskærme oss fra Dieffuelens falske list,
Hielp oss at tro paa IEsu Christ,
Nu oc euindelig, AMEN.

En anden Tacksigelse.

O Gud din Godhed tacke wi,
Formedelst Christum vor HÈrre,
For din Velgierning rund oc blid,
Met huilcken du oss beuarer,
Alt det der til Liff oc Leffnit haffuer,
Aff dig sin Føde oc Nødtørfft faar,
Dig skee Loff, prijß oc Ære,
Lige som du haffuer nu bespiset,
Vort Liff met Legemlig Føde,
Saa lad vor Aand met din Naade opfyldis,
At hun ey sueltis til døde,
Dit hellige Ord hende mætte kand,
Oc føre hende i det forjætte Land,
Vor høyeste Ro oc Glæde.
Giff oss nu alle i din Samfund,
Som ere forsamlet here,
At elske huer anden aff Hiertens grund,
Som Christus monne oss lære,
Beuar oss fra vor Fiende gram,
Fra alskens skade, baade Last oc Skam,
Du vilt vor Beskærmer være.
Loff, ære oc Tack i allen stund,
Skal dig Gud Fader være,
Som løst haffuer oss aff Syndsens Baand,
Giff oss dine Ord at lære,
At tro paa din enbaarne Søn IEsu Christ,
At wi dine Børn oc arffuinge vist,
Dig euindelig prjse, AMEN.

127

En Tacksigelse oc Bøn om Afftenen. Den *Hymne, Christe qui lux es & dies, &c.*

CHriste du est baade Liuß oc Dag,
Nattens Mørckhed du monne forklare,
Du sigis at være Liusens Liuß,
Lær oss Veyen til din Faders Huß.
Wi bede dig O hellig HÈrre Christ,
Vocte oss denne Nat fra Dieffuelens list,
Vndt oss i dig den euige Ro,
Giff oss en rolig Nat oc god.
At syndsens Søffn oss ey besuare kand,
Ey Dieffuelen den onde Fristermand,
At Legomet ey samtycker hans Raad,
Oc ey kommer i din Vrede oc Had.
Først vore Øyen tage søffn til sig,
Da lad vort Hierte vaage til dig,
Din høyre Haand beskærmer her,
Dine Tienere som dig haffue kier.
See til oss Gud vor Beskærmer Mand,
Vocte oss fra Dieffuelen den skadelig Aand,
Regiere dem vel dig tiene met tro,
Som du løste met dit dyrebar Blod.

O HERre vilt du der tæncke paa,
I dette suare Legeme wi nu gaa,
Du est allene Sielens Trøst,
Vær du met oss i all vor Brøst.
Gud Fader hannem hører ære oc prijs,
Hans eeniste Søn dißligervijß,
Den Hellig Aand oc lige der met,
Fra denne stund oc til euig tid, Amen.

128

En anden Tacksigelse.

CHriste du est den klare Dag,
For dig kand skiulis ingen Sag,
Du liuser oss aff Faderen her,
Oc du est Liusens Prædicker, Prædicker.
HERre ved dit Ord den dyrebar Skat,
Beuar oss vel i denne Nat,
Oc lad oss i dig huile naa,
Oc fra Sathans list Tryghed faa.
Naar Søffnen falder vor Øynen paa,
Vor Hierte lade vaagen for dig staa,
Holt offuer oss din høyre Haand,
At wi ey falde i Syndsens Baand.
O Christe IESu til oss see,
Driff *bort* vor Fiende som gjør oss vee,
Lad hannem met oss haffue ingen mact,
Som oss at myrde haffuer i act.
Wi ere dog din Arffuedeel god,
Forhuerffuet met dit hellige Blod,
Det vaar din euige Faders Raad,
Der hand dig oss gaff aff sin Naad.
Befal dine Engle til oss komme,
Oc oss beuage din Eyedom,
Lad dennem vore Væctere være saa,
At wi for Sathan huile faa.
Saa soffue wi IESu i dit Naffn,
Aff dine Engle faa wi det gaffn,
O du hellige Trefoldighed,
Wi loffue dig i Enighed. AMEN.

**En bøn om en salig stund oc tid, at skillis
fra denne verden, aff *August.* sprock: *Turbabor,*
sed
nonperturbabor, quia vulnerum Christi
*recordabor.***

NAar min tid oc stund er forhaand,
At ieg min Vey skal fare,
HErre Iesu Christ min Frelsermand,
Du vilt mig da beuare,
Vdi din Haand befaler ieg
Min Siel, endfald du icke mig,
Frelß mig fra Dødsens Snare.
Min Synd mig Drøffuelse stor paafør,
Samuittigheds gloende Pjle,
Som Haffsens Sand mangfoldig er,
Dog vil ieg icke fortuile,
Men tencke trolig paa din Død,
HErre Christ, oc dine Saar saa røde,
Paa dem saa vil ieg huile.
Dit Legems Lem er ieg vden tuil,
Det er min Hiertens glæde,
Fra dig ieg ingeledis skillies vil,
Vaar end min Død til stede,
Om ieg end døer da døer ieg dig,
Det euige Liff saa vilde du mig,
HErre ved din Død berede.
Thi du aff Døde opstanden est,
I Graffuen skal ieg ey bliffue:
Din Himmelfart mig trøster mest,
Oc kand døds fryct fordriffue,
Oc huor du est, da kommer ieg did,
Oc leffue hoss dig til euig tid,
Thi døer ieg gladelig, Amen.

Den *Hymne, Veni creator Spiritus, &c.* *Doct. Mart. Luth.*

KOm Gud Skaber oc hellig Aand,
Besøg vor Hierte met din Miskund,
Met din Naade forny vor Sind,
130 At wi kunde kiende Skabning din.
Du som kaldis vor Trøstermand,
Den Høyeste nogen tid være kand,
Met Aandelige Salve, salve oss met,
At wi met dine Gaffuer bliffuer besæt.
Optænd i oss din Guddoms Ild,
Oc ødeleg vor egen vild,
Giff oss et Hierte reent oc purt,
Oc styrck i oss det du haffuer giort.
Du est siuifold i Gaffuer skøn,
Du est Guds Finger paa den rætte Haand,
Gud Faders Ord giffuer du vel fart,
Offuer alle Lande at prædickis snart.
Dnff fra oss nu Dieffuelens List,
Lær oss at kiende ræt IEsu Christ,
Oc tage Kaarsset aff hans milde Haand,
Huilcket hand atskillig giffuer alle Mand.
Lær oss Faderen at kiende vel,
Som oss Forsørger baade Liff oc Siel,

Sin Søn for oss i døden gaff,
At wi skulde icke faa euig Straff.
Gud Fader være Loff oc hans kiere Søn,
Som oss forhuerffuede den euige Løn,
Der til vor Trøster den hellig Aand,
Loff, Prijs oc ære i alle Land.

Om Dommedag oc Opstandelse: Vaager op i Christne alle, Vaager op, etc.

VAager op i Christne alle,
Vaager op met gantske fljd,
I disse lammerdale,
Vaager op, det er nu tid,
HERren vil snarlig komme,
Oc giøre disse Dage faa,
131 Alle Synder vil hand fordømme,
Huo kand for hannem bestaa.
Stor Rijgdom kand dig ey bade,
Dig hielper ey stort Hoffmod:
Du skalt det effter dig lade,
Naar Døden sender dig Bud,
At du est skøn oc vnger,
Der til Hoffmodig oc rijg,
Gud kand dig snarlig fordømme,
Naar du leffuer syndelig.
Derfore i Christne alle,
Som leffue i denne Tid,
Lader eders Hoffmod falde,
Oc vocter eders tid met fljd.
Ville i met HERren leffue,
Da søger det euige God:
Hand vil det rundelig giffue,
Oc være der stedse hoss.
Sit Ord haffuer Gud oss giffuet,
Aff sin Naade oc store Miskund,
At wi der effter skulle leffue,
Foracte det ingenlund.
Nu lader oss det beuare,
Aff alt vort Hierte oc Sind:
Men ville wi det lade fare,
Da ere wi siunlig blind.
Oc vaar hand icke føder,
Som saa Guds Ord forsmaar,
Hans Hierte haffuer onde Røder,
Derfore hand i Mørcket gaar.
Hand laster oc bespaatter,
Guds Naffn oc hellige Ord,
Gud derfor sin Vrede vdsender,
Hans Siel til euig Mord.
132 De fattige hoss eder ere,
Dem værer miskundelig,
Som Christus selff monne lære,
I finde det visselig,
Naar Kongen sin Røst lader høre,
Kommer hid alle til mig,

Til Miskund lode i eder røre,
Det anammer ieg teckelig,
Til de andre vil hand sige,
Som staa paa den venstre Haand,
I Helffuede skulle i bliffue,
Thi i giorde ingen miskund,
Der ieg vaar tørstig oc nøgen,
Ilde Siug, oc hungrig met,
Icke heller vilde i mig Huse,
Men lode mig fare slet.
Der til monne de saa snare,
O HERre naar saae wi dig,
I saadan Nød oc Fare,
Nogen Fattig at være lig?
Der til vil hand saa sige:
Alt det i icke vist,
Giort haffue en aff disse Mindste,
Det samme haffuer ieg oc mist.
Endelig vil hand da skillie,
De Geder fra sine Faar,
Effter sin Guddommelig Villie,
Siger hand til Gederne: Gaar
Til Dieffuelens Ild hin grumme,
Mine Faar tager ieg til mig,
I Himmerig skulle de komme,
Oc leffue euindeligen, AMEN.

133

Trøst i Liffs fare, oc Sorrig for dette Liffs Næring.

Mit Hierte hui gremmer du dig,
Bedrøffuer dig saa sørgelig,
For Verdsens timelig Gods:
Din Trøst sæt til din HERre Gud,
Der alting skabte met sit Bud.
Hand vil eller kand dig ey forlade,
Hand veed din trang, din Nød oc skade,
Hans er Himmel oc lord,
Min Fader oc min HERre sød,
Som staar mig bj i all min Nød.
Du est min Gud oc Fader sand,
Dit Barn du ey forlade kand,
Dit Hierte er Faderligt,
Ieg er en lordklimp met stor Brøst,
Paa lorden veed ieg ingen Trøst.
Den Rige paa sit Gods trøster sig,
Men ieg fortrøster mig paa dig,
Er ieg end her foract:
Saa veed ieg vel oc visselig troer,
At dine Tienere din Hielp faar.
Helia sig huo fødte dig,
Der Regnen forholtis vnderlig,
I den suare dyre Tid:
I Zidons Land en Encke rund,

Til den Gud sende dig samme stund.
Oc at du ey skulde lide Nød,
Der du drogst did, som Gud dig bød,
Oc hans Befalning gjorde:
Dig førde Raffne Kiød oc Brød,
Aarle oc silde til din Føde.
Du sadst vnder et Enebær Træ,
Der Engelen kom oc lod sig see,
134 Hand førde dig Vand oc Brød,
Du gickst der effter en Vey saa lang,
Til Horebs Bierg vden Hungers trang.
Ioseph bleff til Ægypten sold,
Oc der i Fengsel kast met vold,
For sin Gudfryctighed:
Men Gud hialp hannem til HErre Naffn,
Hans Venner til stor ære oc gaffn.
Gud haffde Daniel ey forgæt,
Der hand blant Løwerne vaar nedsæt,
Sin Engel sende hand did:
Hand hannem Mad da føre lod,
Ved Abacuc sin Tienere god.
Den trofaste Gud ey glemme vild,
De tre Mænd som vaare kast i Ild,
Sin Engel sende hand did:
Lod dem beuare fra Ildens glød,
Oc hialp dem saa aff all deris Nød.
Jonas kunde Guds hielp ocsaa faa,
Der hand i Hualfiskens Bug laa,
Tre Dage oc Nætter tre:
Gud met sit Ord det visselige gjør,
At Fisken hannem paa Landet før.
O Gud du est endnu saa rijg,
Som du haffuer været euindelig,
Til dig staar alt mit Haab:
Min Siel beuar oc gjør hende rjg,
Saa haffuer ieg nock euindelig.
Den timelig ære vil ieg ombere,
Den euige lad mig visse være,
Som du forhuerffuet mig:
Alt ved din bittre haarde Død,
Det beder ieg dig O HErre sød.
Alt det denne Verden er aff fuld,
Det være sig Penning, Sølff eller Guld,
135 Rijgdom oc timeligt Gods:
En liden stund det bliffuer ved,
Oc hielper ey til Salighed.
Ieg tacker dig Christ O Guds Søn,
At du gaffst mig denne Kundskaft skøn,
Ved dit Guddommelige Ord:
Forleen mig oc Bestandighed,
Min arme Siel til Salighed.
Loff, ære oc prijs skee dig allen stund,
For din Velgierning mangelund,
Ieg beder dig inderlig,
Lad oss ey fra dit Ansigt blid,
Forskiudis bort til euig Tid.

Om Verdslig Øffrighed.

Den CXXVII. Psalme, *Nisi Dominus ædificaverit*

domum, &c.

VDen HERREN opholder vort Huß oc Gaard,
Oc skaffer huad der er inde,
Oc sender sin Benedidelse huert Aar,
At wi maa altid finde,
Hans Guddoms Gaffue, Gifft oc Laan,
Som hand giffuer met sin milde Haand,
Ellers er vort Arbeyd forloret.
Vden HERren selff den Stad beuarer,
Oc vocter baade Land oc Rige,
Oc met sin Guddoms Mact forsuarer,
Oc holder dem saa ved lige,
Vden Gud giffuer selffuer Naade oc Fred,
Forgeffuis da vaage de Vectere ved,
Alle Konst oc Raad monne falde.
Thi seer til, i som aarle opstaa,
Oc sidde om Afftenen silde,
136 Met Sorrig, Arbeyde oc stor Vantro,
Saa ville i gjøre eder rige:
Met Kummer i æde det harmelige Brød,
Thi Gud sender sine baade Klæde oc Føde,
Naar de monne sødelige soffue.
Seer eders fruct oc Børn saa smaa,
Dem haffuer HERren skabet,
Alt effter sin euige Vijßdoms Raad,
Oc eder met dem begaffuet:
Hand vil oc dem saa vel forsee,
At deres Føde skal være til rede,
Det skulle i selffuer befinde.
Ligeruiß som mange Pjle oc Skud,
En Stridsmand haffuer i Hænde,
Oc effter sin villie oc effter sit Bud,
Monne dennem forskiude oc sende:
Saa gjør oc Gud ved Quinde oc Mand,
Aff atskillige Stæder oc fremmede Land,
Kommer hand dem vnderlige sammen.
Vel er den Mand der Gud vil giffue,
Slig vnge Folck oc mange,
At hand færdig oc rustig maa bliffue,
Mod sine Fiender at stande:
Naar hand taler met dem i Porte oc Taarn,
Da skal hand altid gaa dem tilforn,
Hand skal icke bliffue forhaanet.
Gud Fader oc Søn oc den hellig Aand,
Hannem bør oss alle at prjse,
At hand beuarer vort Huß oc Land,
Oc oss Velsignelse beujser:
Hand styrcke vor Tro oc Kierlighed,
At wi ey met Wtacknemmelighed,
Hans Godhed skulle bortkaste.

kunde, etc. Hielp Gud at ieg nu kunde, etc.

Hlelp Gud at ieg nu kunde,
Du ædle Skaber min,
Prjse dig aff Hiertens grunde,
Guddommelig Ære din:
Saa gladelig begynde vil,
Om dine Ord at siunge,
HERRE Gud hielp mig der til.
Euindelig dine Ord bliffue,
Som Esaias Prophet,
I sin Bog monne skriffue,
Før skulde forgaa all Slect,
Himmel oc alt det Gud haffuer giort,
Skulde det end slet fordærffuis,
Aldrig rygger Gud sit Ord.
IEsus kom hid til Verden,
Hand vaar Guds Ord det bold,
Giorde huer mand stor Velgierning,
Dog bleff hand ynckelig sold,
Aff Iuda som vaar hans egen Mand,
Bleff hand forraad til døde,
IEsus det meenløse Lam.
Der IEsus haffde ædet,
Met sine det Paaskelam,
De skulde hannem ey forgæde,
Tog Brødet i sin Haand:
Æder (sagde hand) mit Legome det er,
Som skal for eder giffuis,
Betale for eders Synder.
Hand monne dem ocsaa skencke,
I Vijn sit Rosens Blod,
Hans Død der met at betæncke,
At hand vaar oss saa god:
138 Huo værdelig æder aff dette Brød,
Oc dricker aff denne Skaale,
Aldrig bliffuer hand død.
IEsus toede deres Fødder,
Dog hand vaar deres HERre,
Saa skulle i hin anden giøre,
(Sagde hand) det er min Lære,
At i skulle haffue hin anden kier,
Der paa skal mand det kiende,
At i mit Folck ere.
Christus i Vrtegaarden,
Der hand sin Bøn haffde giort,
De komme met Hellebarder,
Oc ledde hannem bunden bort,
For Dommeren som vaar den tid,
Hudstrugen, oc *met* Torn kronet,
Bleff saa fordømt til døde.
Høyt paa Kaarsset ophengdis,
Denne høybaarne Første,
Effter oss hannem saare forlengdis,
Thi sagde hand: Mig tørster,
Det vaar effter vor Salighed,
Aff Maria vaar fødder,
Guds Søn i Euighed.
Hand bøydde ned sit Hoffuet,

Oc saa sin Aand opgaff,
Som Iohannes haffuer vidnet,
Dernest bleff tagen aff
Kaarsset, oc bleff i Graffuen lagt,
Oc tredie dag opstanden,
Som hand tilforn haffde sagt.
Sine Disciple da lærde
IEsus, at forkynde
Hans Ord omkring all Verden,
Huo sig vil omuende
139 Fra Synd, oc tro, oc bliffue døbt,
Hand skal euindelig leffue,
Det haffuer hannem Christus kiøbt.
Lucas hand monne skriffue,
Om Christi Himmelfart,
Dog vil hand hoss oss bliffue,
Altid som hand haffuer sagt,
Det er alt met sin Guddoms Ord,
Der kand ingen imod stride,
Ey gantske Helffuedis Port.
En Trøster hand oss sende,
Som er den hellig Aand,
Sandhed skulde hand oss kiende,
Oc styrcke oss i Modgang,
Den samme ville wi kalde paa,
Hand vil oss ey forlade,
Men trolige met oss staa.
Lader oss for Herskaff bede,
Gud Fader inderlig,
Endog wi aff dem lide,
Vold, Wræt oc Wfred,
At Gud vil giffue dem sin Naad,
Haffuer Christi Marter siunget,
Der hand i Fengsel sad.

Nu bede wi den hellig Aand, etc. *Doct. Mart. Luth.*

NV bede wi den hellig Aand,
Alt om den Christelige Tro oc ræt Forstand,
Det oss Gud beuare,
Oc sin Naade sende,
Naar wi heden fare,
Aff dette Elende, Kyrieleys.
Du værdige Liuß giff oss dit skjn,
140 Lær oss at kiende Christum IESum alleene,
At wi met hannem bliffue,
Vor kiere Frelsermand,
Som oss monne indlede,
Til det forjætte Land, Kyrieleys.
Du søde Aand skenck oss foruist,
At wi maa dricke vdaff dit kierlighedsens bryst,
At wi vdaff Hiertet,
Huer anden elske,
Met eet Sind vdi Christo,
Oc haffue baade Fred oc Ro, Kyrueleys.

Du ypperste Trøster i all vor Nød,
Hielp at wi forsmåa Verdsens spot oc wselhed,
At wi bestandig bliffue,
Paa vor sidste Ende,
Naar wi met Dieffuelen kiffue,
Om dette Elende, Kyrieleys.

**Ieg vil mig en Iomfru lofue, er en gammel Sang
om Iomfru Maria, Christelig forvent ... M. H.
Tom.**

**Sang om Iomfru Maria, Christelig forvent,
IESu Christo til Loff oc ære.
*M. H. Tom.***

IEg vil mig HERren loffue,
Som alle mine Synder bar,
Aff Tro oc all Formoffue,
Til hannem mit Hierte staar,
Hans Naffn vil ieg der skriffue,
Oc bære det til min død,
Hand kand min Sorrig fordriffue,
Oc skillie mig fra all Nød.
Gud giffue mig det at lære,
Som ieg ey selffuer kand,
Dig haffues Loff, hæder oc ære,
141 Alt baade aff Quinde oc Mand,
Gud giffue mig det i sinde,
At loffue min Frelser god,
Huad ieg er vde eller inde,
Hand ledsker mit angerfuld Mod.
Hand lignis ved Solen klare,
Som skinner offuer Verden bold,
Hans Naade er aabenbare,
Ieg giffuer mig hannem i Vold,
Hand kand vel sorrig vdslycke,
Det haffuer ieg fundet met mig,
Min Tieniste vil ieg dig recke,
O IESu det loffuer ieg dig.
Alle Engle oc Himmelske Skare,
De tiene dig gantske nær,
Paa dine Bud tage de vare,
Oc gjøre huad dig er kiert,
Gud sætte dig aff sin Naade,
Alt ved sin høyre Haand,
Bad dig saa styre oc raade,
Dit Rige offuer alle Land.
Naar ieg monne mod dig bryde,
Met Gierning, Tancke eller Ord,
Din Verdskyld lad mig nyde,
For mig du fyldest gjorde,
Ieg beder dig for dine Vunder,
Du vorder mig icke vred,

Ieg synder i alle stunder,
Min Synd gjøris mig nu leed.
I Synden mig vndfanget,
Min Moder, det er vist,
Ieg haffuer i Synden ganget,
Thi maa ieg vel være tyst,
Min Brøst vilt du forlade,
Som Macten haffuer fuld vel,
142 Ieg er nu steder i Vaade,
Alt baade til Liff oc Siel.
Nu flyer ieg til din Naade,
Ieg giffuer mig i din Haand,
Du maat vel offuer mig raade,
Alt baade til Land oc Vand,
Den stund ieg er i Liffue,
Ieg trøster mig ved din Pact,
Hoss dit Ord vil ieg bliffue,
Til dig stander all min Act.
Saa længe som ieg skal være,
Paa denne Verdsens Ø,
Aff dig vil ieg begære,
Mine Synder at maatte bortdø,
Det skeer alt for din Pijne,
Oc ved din hellig Aand,
Naar hand met Naaderne sine,
Fornyer mit Hierte oc Aand.
O Iesu Morgenstierne,
Som Balsom sødste Luct,
Ieg vil dig tiene saa gierne,
O du velsignede Fruct,
Min Siel gjør du saa reene,
Naar ieg for Dommen staar,
Som Guld oc ædele Steene,
Legomet som Solen klar.
O Iesu Liffsens HErre,
Du hør nu huad ieg bad,
Du vilt stedse hoss mig være,
Saa vorder mit Hierte glad,
Oc giff mig Naaderne dine,
Naar ieg bortsoffue skal,
Frelß mig fra Helffuedis Pjne,
For mig til Himmerigs Sal.

**Maria hun er en lomfru reen, etc.
Christelig foruent, Iesu Christo
til Loff oc AEre.
*M. H. Tom.***

MAria hun er en lomfru reen,
Som Skrifften monne beujse,
Hun fødte en Søn foruden meen,
Hannem skulle wi loffue oc prjse,

Hand haffuer oss alle aff Synden løst,
Hand giffuer oss trøst,
Oc Himmerigis euige Lise.
Vaare Verdsens Mestere paa een sted,
Det vaar saa favr en Skare,
De kunde ey alle met deres Kloghed,
Hans Godhed aabenbare,
Saa er Iesus met Naaden fuld,
Hand være oss huld,
Naar wi aff Verden skulle fare.
Propheterne aff den hellig Aands Naade,
Deres Ord met skæl beujste,
At Iesus Christus fra syndsens vaade,
Fra død oc Dieffuelsens liste,
Dem frelser alle som paa hans Naffn,
Sig til stor Gaffn,
Troer hiertelig vden Tuiste.
O lesse Rijß oc Davids Quist,
O Iacobs liuse Stierne,
Det est du HErrre Iesu Christ,
Dit Naffn loffuer ieg saa gierne,
Du løste naadelig Verden all,
Aff Adams Fald,
Du vilt oss styre oc verne.
O kunde ieg alskens Tungemaal,
Oc Skriffpens dyb besinde,
144 Oc vaar min Tunge giort aff Staal,
Oc Engle Maal der inde,
Da vilde ieg paa mine Knæ falde,
IESum paakalde,
Vel hundrede tusinde sinde.
Mine synder ere som Sand i Strand,
Mangfoldig som Soel i strimer,
Gud løse mig nu aff Syndsens Baand,
Oc heldst i Dødsens time,
Gud lade mig aldrig være fortabt,
Som mig haffuer skabt,
Giff mig aff Naaderne dine.

HErr Christ Gud Faders Eenbaarne Søn. Kand ocsaa siungis i Christi Fødsels Høytid.

HErr Christ Gud Faders eenbaarne Søn,
Som er hans euige Raad,
Er aff hans Hierte vdgangen,
Ligeruiß som skreffuet staar,
Hand er den Morgenstierne,
Vort Hierte opliuser saa gierne,
Met sin Miskundheds Ord.
For oss et Menniske er vorden,
I sidste Verdens tid,
Hans Moder ey forloren,

Hendis wkrenckelig Kyskhed,
Dieffuelen haffuer hand belencket,
Himmerig igien oss skencket,
Met det euige Liff.
Vilt du oss Naaden giffue,
At wi maatte ræt forstaa,
I Christelig Tro at bliffue,
145 I Aanden dig tiene saa,
Vor Hierte maatte smage,
Din sødhed alle dage,
Oc tørste altid effter dig.
Du skaber alt paa Iorden,
Oc est din Faders Krafft,
Regærer det met dine Orde,
Sterckelig met Guddoms mact,
Din Naade i oss optænde,
Vore Hierter om til dig vende,
At wi ey tuile paa dig.
Straff oss vdaff dit gode,
Oc styrcke oss met din Naade,
Frj oss fra Helffuedis Vaade,
At Guds Børn wi bliffue maa,
At wi her aldrig mere,
Vden Christi Ord begære,
Oc Menniskens Lærdom forsmaa.
Vor Gierning oc vor Tæncke,
Vilt du bestyre saa,
Den gamle Adam krencke,
At den ny leffue maa,
At wi nu icke mere,
Vor Legoms Lyst begære,
Men altid tæncke paa dig.

En Tacksigelse til den hellige Trefoldighed, for Guds Høymæctige Velgierninger, som hand oss beujst haffuer i sin Søn IEsu Christo.

GVd Fader oc Søn oc hellig Aand,
Hannem bør oss prjse oc ære,
146 Hand gjør Miskund i alle Land,
Som wi maa daglige lære,
Hand haffuer beujst stor Kierlighed,
Mod Menniskens Kiøn saa mangede,
Som wi ville faa at høre.
I Dieffuelens vold ieg fangen laa,
Ieg vaar fordømt til døde,
Min synd mig qualde baade Nat oc dag,
Ieg haffde stor Angest oc Møde,
Oc altid sanck ieg dybere ned,
Der vaar ey Raad til Salighed,
Ieg vaar i Synden vndfangen.
Mine gode Giernmger de hiulpe mig ey,
De kunde ey døden offueruinde,

Den stercke Dieffuel hand sagde Ney,
Hand vilde ey lade sig binde,
Aff mig eller noget Creatur,
Ieg vaar i hans vold aff min Natur,
Fordømt til euig Pijne.
Der vaar oc ingen i Verden til,
Der mig forløse kunde,
Ieg veed ræt aldrig huort ieg vil,
Ieg maa til Helffuedis grunde,
For Guds Vrede der offuer mig er,
Oc Syndsens byrde der ieg nu bær,
Fortabet maa ieg bliffue.
Da ynckedis Gud i Euighed,
Min Elende offuer maade,
Hand tænckte paa sin Barmhiertighed,
Hand vilde mig hielpe lade,
Sit Faderlige Hierte vende hand til mig,
Hand koste der paa foruden Suig,
Det Kieriste det hand haffde.
Hand talede til sin kiere Søn,
Det er nu tid at forbarme,
147 Du skalt det giøre for min Bøn,
Far heden oc frelß de Arme,
Oc løß dem vdaff syndsens Nød,
Oc sla ihel den haarde død,
Oc lad dem met dig leffue.
Guds Søn sin Fader lydactig vaar,
Hand kom til mig paa lorden,
Aff en lomfru reen oc klar,
Hand vilde min Broder vorde,
Saa lønlige førde hand sin Stat,
Leed alskens Nød oc megen Platz,
For hand vilde Dieffuelen fange.
Guds Søn hand sagde: Kom hid til mig,
Ieg vil mig offuer dig forbarme,
Ieg taalde den bittre død for dig,
Der met du Himmerige skalt arffue,
Nu er ieg din oc du est min,
Oc huor ieg er der skalt du være,
Den Fiende skal oss ey atskillie.
Huem haffuer hørt større Kierlighed,
End døden for wuenner at lide?
Det haffuer ieg ene giort for dig,
At du skulde met mig bliffue,
Ieg er den ene der hielpe kand,
Thi kommer til mig baade Quinde oc Mand,
Oss skal ræt ingen atskillie.
Mit Blod det flyder paa lorden vd,
Ieg bær det Kaarß met møde,
Ieg lider for dig den haarde død,
Tag Tro oc lad dig døbe,
Mit Liff offueruinder den død met mact,
All Verdsens synd er paa mig lagt,
Thi est du salig vorden.
Til Himmels igien til Fader min,
Far ieg fra dette Elende,
148 Der vil ieg være Mester din,
Den hellig Aand dig at sende,
Som dig i Angeste trøste skal,
Oc dig vnderujse oc lære vel,
I Sandheds Vey at vandre.
Huad ieg haffuer giort, vnderujst oc lært,
Det skalt du giøre oc lære,
Der met mit Rige opfyldt bliffuer,
Mig selff til Loff oc Ære,
Foruare dig vel for Menniskens sæt,

Som oss foruender den Christelige Ræt,
Det giffuer ieg dig tilkiende.
Du skalt prædicke den Christelige Tro,
Som ieg befaler at lære,
Elsker huer andre baade silde oc fro,
Det skal min Budord være,
Fra Dieffuelens Lærdom vocte dig,
Thi hand er falsk oc skadelig,
Guds Ord det bliffuer Euindeligh.
Thi ville wi prjse i Euighed,
Oc loffue foruden all ende,
Gud Faders store Barmhjertighed,
Som oss den Naade sende,
Oc nederslog i Christi død,
Helffuede, Synd oc dødsens Nød,
Huo kand oss nu fordærffue.

**En Bøn til Christum, om en salig
Affgang oc Endeligt.
*D. Paulus Eberus filiolis faciebat, Anno
M. D. LVII.***

HERRE IESu Christ sand Menniske oc GUD,
Som banghed pijn oc sorrigfuld Mod,
For mig leed indtil Kaarssens død,
149 Oc frelste mig fra den euige Nød.
Ieg beder dig for din Pjne skyld,
Vær mig arme Synder naadig oc huld,
Naar ieg er sted i dødsens Nød,
Oc strider met den bittre død.
Naar Øyen bryste oc Siunen forgaar,
Naar Øren ey længer at høre formaar,
Naar Tungen kand icke tale meer,
Oc Hiertet aff Angist forknuset er.
Naar mig forgaar all min Forstand,
Oc intet Menniske mig hielpe kand:
Din Hielp O IESu Christ mig send,
Stat mig bj i min sidste End.
Oc før mig aff denne lammerdal,
Forstecke mig ocsaa dødsens qual:
De onde Aander fra mig driff,
Oc met din Aand stedse hoss mig bliff.
Indtil aff Legomet gaar min Aand,
HERre anamme hende da i din Haand,
Lad Legomet soffue vden all plag,
I Iorden til den yderste dag.
En glædelig Opstandelse mig giff,
Min Talßmand du paa Dommedag bliff,
Oc paa min synd icke mere tænck,
Det euige Liff mig naadelig skenck.
Som du oc haffuer tilsagt mig,
I dit Ord der til troer ieg dig,
Sandeligh sandeligh eder siger ieg,

Joh. 5,8.

Huo mit Ord holder oc troer paa mig.
Til Dommen ey komme sig til Nød,
Oc skal ey smage den euige død,
Om hand end skønt dør timelig,
Dog er det hannem ey skadeligt.
Men ieg vil selff met stercker Haand,
Vdføre hannem aff dødsens Baand,
150 Oc til mig indtage i mit Rige,
Der skal hand da met mig tillige.
I Glæde oc Fryd leffue euindelig,
Der til hielp oss HERre Naadelig,
O HERre forlad oss all vor Brøst,
Oc styrcke oss vel met Scrifftens Trøst.
At wi met god Taalmodighed,
Met Tro oc Haab met flittighed,
Dit Ord beholde stadelig,
Indtil wi bortsoffue saliglig.

En Christelig Morgensang, Siungis met de Noder: Aus meines Hertzen grunde, etc.

IEg vil din Prijß vdsiunge,
I denne Morgenstund,
O Gud met Røst oc Tunge,
Aff gantske Hiertis grund,
Ved din Søn IESum Christ,
Som er vor Frelser kiere,
Oc vil vor Talßmand være,
All Ære bør ham foruist.

2.

At ieg vdaff din Naade,
Er nu beuaret vel,
I denne Nat fra Vaade,
Baade til Liff oc Siel,
Ieg beder ydmygelig,
Min synd du vilde tilgiffue,
Met huilcken ieg her i Liffue,
Haffuer tit fortørnet dig.

3.

Du vilt oc nu tillige,
I denne dag vocte mig,
151 At Sathan mig ey skal suige,
Met Synd eller skade slig,
Fra llds vaade oc Haffs Nød,
Fra Armod, skam oc skade,
Fra Fengsels tuang oc vaade,
Fra en brad oc hastig Død.

4.

Min Siel, mit Liff oc Aande,
Min Hustru, Børn ocsaa,
Befal ieg dig i Haande,
Met alt det ieg formaa,
Mit gantske Huß oc Hiem,
Min Ære oc Gods dislige,
Oc hues ieg meer kand sige,
Naadigst beuar oc giem,

5.

Dine Engle lad hoss mig bliffue,
I denne farlige Tid,
Sathans List at bortdriffue,
Thi det er all hans ljd,
At komme mig i Fald,
Sin Ondskaff vil hand øffue,
At hand kand mig bedrøffue,
I denne lammerdal.

6.

Gud maa for alting raade,
Thi hand alting formaa,
Hand veed best Vey oc maade,
Huor alting skal tilgaa,
Til ham staar all min Ljd,
Min Siel oc Liff at beuare,
Mig vocte fra all Fare,
I all min Liffuis tid.

7.

Nu ville wi tacke oc prjse,
152 Vor Gud aff Hierte oc Mund,
For Naade hand oss beujser,
Altid oc mangelund,
Oc beder ydmygelig,
Hand vil oss naadelig giffue,
At wi maa altid bliffue,
Hoss hannem i Himmerig.

8.

Alle Guds Ords Tienere oss lære,
Oc vnderujse vel,
Guds Aand stedse hoss dem være,
Dem beuare til Liff oc Siel,
De kunde frjmodig oc frj,
Det salige Guds Ord lære,
Hans Naffn til euig Ære,
Foruden all Kætterj.

9.

Gud naadelig oc beskærme,
All Christen Øffrighed,
De Rige met de Arme,
I denne vor Menighed,
Du kand beuare oss best,
Fra Pestilentz oc Hunger,
Fra Krig, dyr tid oc kummer,
Altid vor Beskærmer est.

10.

Amen wi der til sætte,
Oc tuile der intet paa,
Gud skal vor Bøn vdrætte,
Effter hans Villie saa,
Der paa tage wi nu fat,
Vort Arbeyd oc ey forhale,
Det Gud monne oss befale,
Huer i sin Kald oc Stat.

11.

Derfor i gode Christne,
Holder det altid i act,
All falske Dieffuelsens liste,
At sky, met gantske mact,
Met Tro oc ædru Bøn,
At Gud oss Naaden vil giffue,
Wi altid hoss hannem maa bliffue,
Oc faa den euige Løn, AMEN.

Et *GRATIAS*effter Maaltid at siunge, met de Noder, Som: Naar wi i største Nøden staa, etc.

GVd ville wi tacke oc være glad,
Men wi har faaet baade Øel oc Mad,
Hannem skee prijß Euindelig,
For sin Godhed saa rundelig.

2.

Hand er en HErre mæctig oc bold,
Hand har altingest i sin Vold,
Hans er baade Himmel oc lord,
Hand opholder alting ved sit Ord.

3.

Hand haffuer skabt baade Liff oc Aand,
Hand har oss frelst fra Dieffuelsens baand,
Hand giffuer oss sin hellig Aand,
Oc oss beuarer til Land oc Vand.

4.

Hand giffuer oss vort daglige Brød,
Hand hielper oss aff all vor Nød,
Hand kand giøre alt huad hand vil,
Hand giffuer oss huad som dagen hører til.

5.

Huo som haffuer et sorrigfult Mod,
Den samme kand Gud vel raade Bod,
154 Gud trøste dem som sorgfuld er,
Huad heller de ere fiern eller nær.

6.

Om wi her noget end lide maa,
I Himmerig skulle wi Glæden faa,
Gud ville wi oss befale der met,
Wi sidde allsammen i HERrens Fred,

AMEN.

En ny Vise, tagen aff det 22. Capittel Matthæi, om den Konge som gjorde sin Søns Bryllup, etc. Oc siungis som den gamle Vise, Der vaar en Konge i Dannemarck, etc.

Himmerigis Rige lignis maa,
Ved en mæctig Konning for alle,
Et kosteligt Bryllup lod hand anslaa,
Lod mange tilbiude oc kalde,
Gud giffue oss Fred.

2.

Hans eeniste Søn skulde Brudgom være,
Saa monne det hannem behage,

Der skulle alle Menniske bliffue til ære,
I alle vore leffuende dage,
Gud giffue oss Fred.

3.

Sine Tienere tro vds kicker hand,
Til dennem som bødne vaare,
De skulle nu komme strax paa stand,
Oc ingen vndskyldning vende fore,
Gud giffue oss Fred.

4.

Men de vaare trotzig, oc vilde ey,
Til Kongens Bryllup komme,
De suarede alle oc sagde Ney,
155 Det kand oss lidet fromme,
Gud giffue os Fred.

5.

Hand vdsende andre Tienere da,
Til Gæsterne skulde de sige,
Min HERre lader eder det forstaa,
I skulle nu komme tillige,
Gud giffue oss Fred.

6.

Mit fæde Quæg, oc mine Øxen god,
Dem haffuer ieg slactet til beste,
Ieg har nu vdi Sind oc Mod,
Ræt vel at pleye mine Gæste,
Gud giffue oss Fred.

7.

Her staar nu alting tillaffuet vel,
Ville i men til mig komme,
Det skal eder gaffne til Liff oc Siel,
Bliffue eder til euig fromme,
Gud giffue oss Fred.

8.

Men de foractede disse Bud,
Oc vende andre Sysler fore,
Den ene sin Ager, den anden sine Stude,
Den Tredie sin Kiøbmands Vare,
Gud giffue oss Fred.

9.

En Part gjorde end det verre vaar,
Bespottede hans Tienere gode,
Slo dennem ihiel (saadan Tack mand faar)
Vdøste deres arme Blod,
Gud giffue oss Fred.

10.

Der Kongen det hørde, da bleff hand vred,
Det skar hannem i Hierte oc Liffue,
156 Er ieg en Konge som huer mand veed,
Det skal icke wstraffet bliffue,
Gud giffue oss Fred.

11.

Hand sende sin Krigs Hær vd paa stand,
Befoel dem huad de skulde gjøre,
I Ryter oc Lansknecte tager Verie i Haand,
Met disse Mordere skulle i om kiøre,
Gud giffue oss Fred.

12.

Slar død for Haand huem i faar fat,
Oc sparer huercken Folck eller Huse,
Sticker Ild paa deres Stad saa brat,
Lader den røde Lue offuer dem blusse,
Gud giffue oss Fred.

13.

Hand sagde til sine Tienere tro,
Min Bryllups Kost er jo rede,
Men Gæsterne der burde at være fro,
De vaare icke værd' at bede,
Gud giffue oss Fred.

14.

Det skal dem dog ey meget baade,
Det onde som de monne stiftte,
De skulle icke faa den mindste Naade,
Der Gud hand haffuer at skiftte,
Gud giffue oss Fred.

15.

Gaar derfor hen paa Vey oc Sti,
Oc alle de som eder møde,
Baade Fattige oc Rige, Edel oc Wfrj,
Dem skulle i her indbede,
Gud giffue oss Fred.

16.

De Suenne ginge vd oc giorde saa,
Som Kongen mon dennem befale,
157 Baade Onde oc Gode de sammenslo,
Saa Bordene bleffue fulde alle,

Gud giffue oss Fred.

17.

Der dette vaar giort, gick Kongen ind selff,
Vdi den Bryllups Stue,
Det vaar vdi hans Act saa vel,
Sine Gæster at see oc beskue,
Gud giffue oss Fred.

18.

En wskickelig Gæst fant hand da der,
Haffde ey Bryllups Klæder paa,
Min Ven, huor est du kommen her,
leg reds huor det dig vil gaa,
Gud giffue oss Fred.

19.

Den arme Synder hand tagde quær,
Hand torde sin Mund ey røre,
Det lyckedis huercken bedre eller verr,
De monne hannem at Dørren kiøre,
Gud giffue oss Fred.

20.

Kongen hand taler til Tienere sine,
Binder Hænder oc Fødder tillige,
Oc kaster hannem i den euige Pijne,
Hand skal mig icke vnduige,
Gud giffue oss Fred.

21.

Der skal hand græde oc hyle saa,
Met Tænderne gnisle oc røste,
Den mindste Vandstaare skal hand ey faa,
Sig at ledske naar hand monne tørste,
Gud giffue oss Fred.

22.

Mange ere kallede, det vide wi vel,
Vduaalde ere de icke alle,
158 Beder Gud om Naade til Liff oc Siel,
Hand vil oss aldrig vndfalde,
Gud giffue oss Fred.

23.

Lader oss formane vor Frelser kier,
Vor Brudgom IEsus lille,
Hand vil oss hielpe baade her oc der,
At wi ey vor Salighed spilde,
Gud giffue oss Fred.

24.

Brylluppet er vel laffuet til,
I Himmerigis Rige met ære,
Vor Brudgom maa komme naar hand vil,
Wi ville der hoss hannem være,
Gud giffue oss Fred.

25.

Det giffue oss Gud i Himmerig,
Ved IEsus Christum alleene,
Hoss hannem at bliffue Euindelig,
Hannem prjse, ære oc tiene,
Gud giffue oss Fred.

26.

Den oss denne Vise haffuer siunget saa,
Hand længis flux effter det Gilde,
Huor hand Guds Ansict skue maa,
Gud bønhøre ham effter sin Villie,
Gud giffue oss Fred.

AMEN.

Den anden Vise, Sommersens tid ieg prijse vil, Christelige forandret.

GVds Naade ieg altid prjse vil,
Thi hand mit Hierte monne glæde,
Hand siger mig sit Venskaff til,
159 Alt got er mig til rede,
Om ieg hans salige Ord vil tro,
Som Scrifften monne oss sige,
Hoss hannem i Himmelen vil ieg bo,
Oc aldrig fra hannem vige.

2.

Ieg vil oc altid være hannem nær,
Oc altid om hannem tale,
Hans salige Ord ere mig saa kier,
De kunde mig best hußuale,
Naar Gud det forskicker, oc det saa skeer,
At ieg til hannem skal fare,
Mit Sind sig glæder, mit Hierte leer,
Min Siel vil hand beuare.

3.

O Gud huad ieg besinde kand,
At det er Angest oc Quide,
Hoss Fattig oc Rijg, hoss Quinde oc Mand,
Sit Kaarß taalmodelig lide,
Thi Kiød oc Blod er skrøbeligt,

Det kunde wi alle besinde,
Gud vnde oss at stride mandeligt,
Vore Fiender offuer at vinde.

4.

Naar Fristeren til min Samuittighed gaar,
Mig til fortuilelse at føre,
Ved Guds mact ieg wforfærdet staar,
Ieg vil hannem slet intet høre,
Saa maa hand vige, den fule Aand,
Met sine gloende Pjle,
Min Siel befaler ieg i Guds Haand,
Euig hoss hannem at huile,

AMEN.

160

Den tredie Vise, Et trofast Hierte, etc. Ocsaa Christelige forandret.

ET trofast Hierte, O HErre min,
Skal dig til rede være,
Du mig forløste, at ieg er din,
Diß bør dig prijs oc ære,
Det lærer sig sel,
Du vnder oss vel,
Paa Kaarsset for oss sloes du ihel,
Vore Synder vild du bære.

2.

Den Kierlighed du haffuer til mig,
Haffuer oss tilsammen bundet,
Nu kommer den Dieffuel met sin Suig,
Hand siger hand vil haffue vundet,
Du est dog ey,
Den falske Vey,
Ieg veed det vist du suiger mig ey,
Lad mig din hielp befinde.

3.

Elendig, HErre, da gjør du mig,
Om du vilt fra mig skilles,
Men ieg forlader mig paa dig,
Mit Hiertis Angist maatte stilles,
O Hiertens tuang,
Oc stor Verdens Modgang,
Baade Nat oc Dag gjør is mig saa lang,
De acte min glæde at spilde.

4.

Du loffuer mig got met Hierte oc Mund,
Det holder du visselige,
At være mig huld i allen stund,
Du vilt mig aldrig snige,
Du acter vel sel,
161 Met fuld got skæl,
Huad heller det gaar mig ilde eller vel,
Fra dig vil ieg ey vige.

5.

Nu er der ingen i Verden til,
Min Sorrig kand fordriffue,
Foruden Gud, naar hand saa vil,
Hand kand mig Trøsten giffue,
O HErre IEsu sød,
Hielp mig aff Nød,
Du taalde for mig den bittre Død,
Thi lad mig salig bliffue. AMEN.

En Klagevise, offuer Verdens Wtroskaff.

O Gud huor maa wi klage,
Met Hierte oc sorrigfuld Mod,
I Verden er megen plage,
Faa ere hin anden god.

2.

Mand maa sin wskyld ey nyde,
De giøre en Ont for got,
Det maa en Steen vel fortryde,
At lide saadan Spot.

3.

Vilt du det ræt besinde,
Huur det i Verden gaar,
Da skalt du det befinde,
Altid baade Dag oc Aar.

4.

De dine Staaldbrødre skulde være,
Ere dig tid mest imod,
Huur skalt du dig atbære?
Klag det den euige Gud.

162

5.

De dig skulde styrcke oc fremme,
Ere dig tit mest paa Halß,
Heller du est vde eller hiemme,
Befinder du Suig oc falsk.

6.

Om de dig druckne kunde,
Vdi en Skeefuld Vand,
De skulde det ingenlunde,
Forsømme strax paa stand.

7.

Naar de Raadsla tillige,
Imod dig arme Blod,
Huad kand du mere aff sige,
De ere dig icke god.

8.

Ieg vil dig Raadene giffue,
Hvor du skalt skicke dig,
At du ved mact kand bliffue,
Mod Verdens falske Suig.

9.

Du skalt paa din Gud kalde,
Hand skal vel hielpe dig,
Oc dennem straffe alle,
Som handle suigelig.

10.

Du skalt ved mact vel bliffue,
Thi Gud din Tilfluct er,
Vnder hans mact dig men giffue,
Trotz dem baade fiern oc nær.

11.

Det monne til Hunde ey stande,
At Horsen paa Marcken doer,
Saa er det ey i deres Hænder,
Det onde de acter at giøre.

12.

Thi Gud for alting raader,
Hannem skalt du befale dig,
Met all din Lycke oc Laader,
Hand hielper dig visselig.

13.

Saa skal Gud dem oc straffe,
Hin anden beujse wtro,
Oc vden all Aarsag beklaffe,
Met Harm oc stor wro.

14.

O Gud i høyeste Throne,
See til oss Naadelig,
Oss arme Syndere forskone,
Oc hielp oss veldelig,

15.

Oss met din Aand regære,
Allerkieriste HERre oc Gud,
Lad oss dine Tienere være,
Lær oss dine Vey oc Bud.

16.

Du est vor Skiold oc Verie,
Vor Klippe oc faste Borg,
Paa dig alleene O HERre,
Kaste wi all vor Sorg.

17.

Beuiß din Krafft O HErre,
Lad see du leffuer endnu,
Vore Fiender vilt du forfære,
Blødgjør deres Hierte oc Hu.

18.

Vort Hierte vilde du glæde,
Forhindre vore Fienders Anslag,
All ære ville wi dig vede,
Dig loffue baade Nat oc Dag.

164

19.

Hielp oss at offuervinde,
Denne Verdsens falske Suig,
Oc siden effter Døden finde,
Euig Glæde i Himmerig.

20.

Der ville wi dig tacke oc ære,
Du hellig Trefoldighed,
Oc altid hoss dig være,
I Glæde oc Salighed, Amen.

**En Vise om Vngdommens wstadighed,
Siungis som den: leg gick mig
vdi Rosens Lund, etc.**

1.

HVo leffue vil effter sin Sinde,
Icke lyde sine Venner adt,
Være sig Suend, Mø, mand eller quinde,
Det kommer dem selff til hadt,
Naar Venner hannem vndfalde,
De acte hannem lidet igien,
Naar hand monne paa dem kalde,
De acte hannem lidet met alle,
Om Lycken er hans Wven.

2.

Vngdommen er wstadelig,
Beblandet met løß attraa,
Det er en meget skadeligt,
Stedse effter sin Begæring at gaa,
Oc icke besinde huad Ende,
Giort Gierning haffuer met sig,
Omsier hand skal det kiende,
Naar Frender oc Venner ham offuerskænde,
For hand haffuer lefft daarlig.

165

3.

Giort Gierning maa nu saa være,
Det siger ieg dig min Ven,
Den tid som nu forgangen er,
Hun kommer ræt aldrig igien,
Gud naade den sig ey kand betæncke,
Men gjør sine Venner imod,
Met sorgen hand dem monne skencke,
Oc sin egen ære forkrencke,
Forsiunlighed raader der paa bod.

4.

Thi raader ieg Mand oc Quinde,
Som deres Børn haffue kier,
Tucte dem baade vde oc inde,
Oc straffe som tilbørligt er,

Lad dem ey haffue deres Ville,
Men de ere vankundig oc smaa,
Ellers bliffue de onde oc stille,
Naar de begynder at spille,
For huer mands spot at staa.

**En klagelig oc dog trøstelig Sang oc
Vise, for en Person der suag oc til Alders
kommen
er. Siungis met de Noder, Som: Ieg
vaar mig saa lidet et Barn.**

HVem skal ieg klage mit sorgfuld Mod,
HErre Gud trøste dem som bange er,
Ieg klager for Gud, hand kand best raade Bod,
Thi at Sorrigen hun tuinger saa mange.

2.

Salig er' de, siger IEsus Christ,
HErre Gud trøste dem som bange er,
Som sørge, thi de skulle hußualis vist,
Dog at Sorrigen hun tuinger saa mange.

166

3.

Stor Suaghed haffuer tilslaget mig,
HErre Gud trøste dem som bange er,
Ieg veed ræt ingen tilfluct, vden HErre til dig,
Thi at Sorrigen hun tuinger saa mange.

4.

Du haffuer jo selffuer befalet saa,
HErre Gud trøste dem som bange ere,
At wi dig i all Nød skulle kalde paa,
Thi at Sorrigen hun tuinger saa mange.

5.

Du siger: Kommer hid, kommer hid til mig,
HErre Gud trøste dem som bange ere,
Som ere saa besuæret elendelig,
Thi at Sorrigen hun tuinger saa mange.

6.

Ieg vil eder ledske oc vederquæge vel,
HErre Gud trøste dem som bange ere,
Oc være eders hielp til Liff oc Siel,
Thi at Sorrigen hun tuinger saa mange.

7.

O HErre, ieg beder vndfald icke mig,
HErre Gud trøste dem som bange ere,
I Liff oc Død forlader ieg mig paa dig,
Thi at Sorrigen hun tuinger saa mange.

8.

Mig tuinger baade Alder oc skrøbelighed,
HErre Gud trøste dem som bange ere,
Oc anden meere Brøst, som Gud vel veed,
Thi at Sorrigen hun tuinger saa mange.

9.

Mig tuinge her falske Venner ocsaa,
HErre Gud trøste dem som bange ere,
Der ieg end allermest forlod mig paa,
Thi at Sorrigen hun tuinger saa mange.

167

10.

Mig rinde saa mange Tancker i hu,
HErre Gud trøste dem som bange ere,
Huad fordum tid er skeet, det mindis mig nu,
Thi at Sorrigen hun tuinger saa mange.

11.

Mine Øyen de mørckis, mine kinder giøris bleg,
HErre Gud trøste dem som bange ere,
Mine Fødder kunde neppelige bære mig,
Thi at Sorrigen hun tuinger saa mange.

12.

Mig tuinger mine Synder som mangfoldig er,
HErre Gud trøste dem som bange ere,
For dennem ieg den største Sorig bær,
Thi at Sorrigen hun tuinger saa mange.

13.

O Gud løse mig aff mine Synders Nød,
HErre Gud trøste dem som bange ere,
For Iesu Christi hellige Pjne oc Død,
Thi at Sorrigen hun tuinger saa mange.

14.

Ieg er her i Verden en fremmet Gæst,
HErre Gud trøste dem som bange ere,
Mit Fæderneland i Himmelen det tiente mig best,
Oc da faar Sorrigen en god ende.

15.

Der venter ieg mig den euige Ro,
HErre Gud trøste dem som bange ere,
Met alle Guds Børn i Salighed bo,
Oc da faar Sorrigen en god ende.

16.

Guds blide Ansigt skulle wi der see,
HErre Gud trøste dem som bange ere,
I steden for bedrøffuelse baade glædis oc lee,
Oc da faar Sorrigen en god ende.

168

17.

Gud giffue oss alle sin Naade saa blid,
HErre Gud trøste dem som bange ere,
At leffue der hoss dig til euig tid,
Oc da faar Sorrigen en god ende.

Den Troende Sielis Aandelige Brudsang, om Iesu Christo, hendis Himmelske Brudgom.

AF Høyheden oprunden er,
En Morgenstiern saa klar oc nær,
Fuld aff Sandhed oc Naade:
Du Davids Søn aff Jacobs Stam,
Min Konning god oc min Brudgam,

Fryder mig offuer maade:
Lifflig, venlig,
Skøn oc herlig, Stor oc hedrlig,
Rijg paa Gaffuer,
Liuß oc Liff ieg i dig haffuer.

2.

Du lille Barn, deylig oc skøn,
Gud Faders oc Mariæ Søn,
O du høybaarne Konning:
Du est mit Hiertis Lilium,
Dit hellig Evangelium,
Er sødt som Melck oc Honning:
Kiere, HErre,
Hosianna, Himmels Manna,
Dig til ære,
Glad i Aanden vil ieg være.

3.

Du skinnende Iaspis oc Rubjn,
Indleg vdi mit Hiertis Skrjn,
Til dig Kierligheds Brynde:
169 At ieg maa dig aff Hiertens grund,
Elske oc ær' i allen stund,
Oc faa hoss dig god Ynde:
Dig skee, Christe,
Brudgam kiere, Prijß oc ære,
Som monn' ville,
Mig fra Synd oc Sorrig skille.

4.

Min Siel i Gud da fryder sig,
Naar du til mig seer mildelig,
Met din Miskundheds Øye:
O Iesu Christ min Frelser god,
Dit Ord met Aand, Legem oc Blod,
Mig Salighed tilføye:
Tag mig, venlig,
Vdi din Arm, At bliffue varm,
Aff din Naade,
Paa dig vil ieg mig forlade.

5.

O Gud Fader O HERre blid,
I din Søn du aff euig tid,
Saa inderlig mig elskte:
Din Søn haffuer troloffuet mig,
Ieg er hans Brud saa inderlig,
Hand mig til Liffuit frelste:
Eya, Eya,
Hand det giffuer, At ieg bliffuer,
I stor Glæde,
Hoss dig i Herligheds Sæde.

6.

Frisk op met Instrumenters Liud,
Zitter oc Lut met Lyst oc Fryd,
Lader eder nu høre:
At ieg met dig O IESu kier,
Min Brudgam skøn i Tuct oc ær,
Kand mig ræt lystig giøre:
170 Siunger, Springer,
Iubilerer, Triumpherer,
HERren prjser,
Som oss slig Ære beujser.

7.

Ieg er nu glad oc meget fro,
Min Frelser er Alpha oc O,
Begyndelse oc Ende:
Som mig fører met Loff oc Prijß,
Til Himmerig til Paradjß,
Fra lammer oc Elende:
Amen, Amen,
Kom O milde, IESu lilde,
Tøff ey længe,
Lyst til dig mit Hierte mon trænge.

**En Aandelig Vise, aff Tydske paa Danske
vdsæt, ieg veed et euigt Himmerig, etc.**

Jeg veed et euigt Himmerig,
Icke met Guld det røde,
Omdragit er saa prydelig,
Men met Guds Ord det søde.
2. Der vdi boer Iesus Christ,
Som er Guds Søn den fromme,
All min Tilljd er hand forvist,
Beder mig til sig komme.
3. En Pilgrim arm er ieg forsand,
Min Reyse maa ieg alt ende,
Her fra, oc til mit Fæderne Land,
Oc skillis fra dette Elende.
4. Ieg forløste dig met mit Blod,
Oc elskte dig aff mit Hierte,
Vær du derfor ved frisker Mod,
Ieg vil borttage din smerte.
171 5. Naar du est from oc icke mißbruger,
Det hellige Sacramente,
Icke paa dine Mißgierninger,
Vil ieg da meere tæencke.
6. Naar du aff Verden oc huer mand,
Est slet forlat met alle,
Da staaer ieg hoss din høyre Haand,
Aldrig vil ieg vndfalde.
7. Fattig ieg hid til Verden kom,
Ringe vaar oc min Stamme
Ey noget her fra tager met mig Rijgdom,
Mens følger døden den grumme.
8. Dog er ieg viss at denne min Krop,
Dødelig ey altid skal bliffue,
Men skal met Guds Søn igien staa op,
Som mig all glæde vil giffue.
9. Da bekommer ieg forvist,
Som tilforn lidde megen plage,
Fred oc Roe, (for Affvind oc tuist)
I mine gantske Dage.
10. Lader oss tacke aff Euighed,
Den HERRE allesammen,
For sin store Barmhiertighed,
Ved Iesum Christum, Amen.

Victurus genium debet habere Liber.

Bogen taler til Læseren.

Jeg heder Vandrebog, oc det met rætte,
Det kand ingen met skæl imod trætte,
Ieg vandrer flux om til Land oc Vand,
Ieg findis baade hoss Quinde oc Mand,
172 Etlich tusind Exemplaria, som du seer,
Ere tryckte aff mig, baade her oc der,
Somme behager det ilde, oc somme vel,
Oc en Part der intet got vil giøre sel,
Oc ingen vil tiene vden dem selff allene,
Huad skader det, om de det spotlig met mig mene?
Oc sige: disse Viser en part met lætferdig stemme gaar,
Lige som det oc icke i Psalmebøger staaer,

Etliche Psalmer der brugeligt ere,
Oc aff Verdslige Visers stemme tagen mon være,
Docter Knaustius oc andre flere,
Haffue hele Visebøger der om screffuet til goder Lære,
Huad hinder kand det Religionen giøre,
At mand det onde til beste kand vende oc føre,
Oc vende Folckis løse Tancker oc Sinde,
Som en løß Pardel til en Dannequinde,
At de det gode kunde siunge oc vide,
Oc sætte det Onde til en side,
Effter Stemmen skal mand ey saa meget acte,
Som effter ord oc meening dem vel betracte,
Til met er ey dictet denne Bog,
For dem som selff ere vijse oc klog,
Oc kunde høre Græsset voxte oc opstaa,
End om Vinteren naar frost oc Sne ligger paa,
Men for den fattige, eenfoldige, gemene Mand,
Hannem til Vilie, vnderuijßning oc forstand,
Det vil ieg dig fromme Læsere god,
Tilkiende giffue, far nu vel, oc haff god Mod.

Læseren taler til Bogen.

Hvad siger du lille Vandrebog god,
Er nogen dig imod?
Du gjør jo ingen noget til spot eller lede,
173 Hui ville de paa dig være vrede?
Du søger Guds Ære oc Menniskens gaffn,
Huad tør du passe om de Onde deres sagn,
Har du aldrig dette hørt eller ey?
At huo der bygger paa en alfar Vey,
Mange Mestere hand haffue skal,
Det gaar icke offuer en, men offuer all,
Huo icke nu i Verden kand et Ord offuerhøre,
Hand kand aldrig noget got giøre,
Der skeer aldrig intet saa nyttigt oc got,
At somme skulle jo driffue der met deres spot,
Den ene siger til, den anden fra,
Saa pleyer det alt i Verden at gaa,
Du est en fattig Pillegrim,
Din Author haffuer dig sæt paa Rijm,
Vandre men hen i Iesu Naffn,
Tiene Gud til ære, Oc Mennisken til gaffn,
Mister du her din Løn oc Tack,
Oc mange holde dig for Ladder oc Snack,
Den dag er forhaanden, oc kommer vel,
Naar alle Gierninger skulle dømmis met skæl,
Da faar mand at kiende foruden spot,
Huo noget har giort, enten ont eller got,
Der skal det i huers Pande staa skreffuet,
Huad hand sine Dage haffuer bedreffuet,
Disligeste met huad Hierte oc Sind,
Hand haffuer paa sin gierning lagt fljd oc vind,
Om hand har søgt Guds Loff oc ære,
Eller sin egen roeß oc begære.
Far vel lille Bog, oc vandre men om,
Hoss mig skalt du oc haffue platz oc rom,

Du skalt oc vel finde de dig skulle forsuare,
For Klaffere kand ingen tage sig vare,
Naar du haffuer Gud paa din Side,
Lad da gaa frijt til oc icke bide,
174 Hand skal vel hielpe dig Læset frem,
Huo dine Klaffere ere, hand finder vel dem,
Gud hielpe oss alle, oc alting til beste vende,
Oc giffue oss Guds naade, oc en Christelig ende.

Huldericus Lithovius S. & E

**En kort vndervijsning, huad den lille
Vandrebog indholder vdi Besynderlighed : Oc
paa huad Blad huert stycke er at finde, som
den tracterer om, efter A B C met sin Tal antegnet.**

NAar mand reyser sig op om morgenen,
huad man *da* skal bede oc sige A6

Naar mand haffuer iført sig, en Bøn om
Morgenen A7

En anden Bøn om Morgenen B4

End en anden Bøn om Morgenen B6

Naar mand gaar vdaffsit Kammer, paa
Gaden eller anden sted C2

Et kort Benedicite naar mand gaar til
Bords C3

Et kort Gratias effter Maaltid C4

Naar mand hører Klocken ringer Tolff,
huad mand *da* skal sige C5

Om Afftenen naar det ringer Fem, huad
mand *da* skal giøre C7

En Bøn at bede om Afftenen, for mand
gaar til Seng C8

En anden Bøn om Afften D2

En Bøn naar mand legger sig til Soffns D4

En Bøn at bede om Mandagen D4

175

En Daglig Velsignelse at liuse offuer sig D6

En aabenbarlig Skriftemaal oc Bekiendelse
for Gud D7

En anden aabenbarlig Bekiendelse for
Gud E3

En Bøn at bede naar mand gaar til Alterens
Sacramente E4

Tacksigelse oc Bøn, effter mand haffuer
værit til Guds Bord E5

En almindelig Tacksigelse, effter Christi
Naadere E6

En bon at bede for et siugt Menniske der
berettis E7

En Bøn at bede for et siugt Menniske, der
ligger i sit yderste E8

En smuck Bøn for vnge Børn, at bede i
Huset om Morgen oc Afften F1

Et Litanie hos siuge Folck at bede F3

En anden Bøn i sit yderste at bede F5

En Bøn at bede naar Christi Legem oc
blod vddelis F6

En bon som gode Christne kunde bede
for en fattig Fange F7

En Bøn naar mand vil vandre aff By F8

Naar du vilt giffue dig paa Reysen G2

En velsignelse naar mand vil reyse G4

En Bøn om et s. endeligt at bede,
eller i sit yderste G5

Den gamle Dage Vjse: Den signede Dag,
etc. G6

En Morgensang Hl Dd 6

En Afften eller Natsang H5

En Christelig Vjse oc Dict, om Adams oc
Eves syndige Fald fra Gud H8
176

En Sang om den hellig Ecteskabs Stats
Indskickelse i ParadijB KI

En arm synderis klagemaal oc bekiendelse
for Gud K6

En Christelig Supplicatz til Guds Søn L3

Et anfectit Menniskis Bøn til Gud L6

En Vjse om Verdens Sujg oc falske Venner L8

En anden Vjse om Wtroskaff M3

Om Trøst oc Frjmodighed imod all Kaarß,M6

En Bekiendelse oc Bøn til Gud, i all
Legemlig suaghed, N 1

En arm Synderis Klagemaal for Gud N 4

En Tacksigelse effter Maaltid N 6

En læractig oc trøstelig Vise, N 7

En Vise som kand siungis til Søes O 6

Regula pietatis P 3

Om Døden en nyttig betænckelse Q 3

Regulæ vitæ, Det ere nogle synderlige
Liffs Regle, at rette sit Liff oc Leffmt
effter Q 8

Fem synderlige stycker, som huert
Menniske daglig skal haffue i
hukommelse S1

En Klagevise offuer Verdens wtroskaff Ff 8

En klaglig Sang oc Vise, for en Person
der suag, oc til Alders kommen er Gg 6

**Et andet Register, offuer de Psalmer oc
Loffsange, som ere tilsætte vdi denne lille Bog, Oc paa huad
Blad huer Psalme fmdis.**

A.

- AF Hoyheden oprunden er Hh 2
- Alleniste Gud i Himmerig Y 7
- Allene til dig HErre Iesu Christ V 7

177

C.

- Christe du est baade Liuß oc Dag, Z 2
- Christe du est den klare Dag, Z 4

D.

- Den signede Dag som wi nu see, H 4
- Dig bede wi Børnene dine, X 5
- Dig tacker ieg kiere HErre, T 5

F.

- Fader vor vdi Himmerig, V I

G.

- Gud Fader, Søn oc hellig Aand, Cc 7
- Guds Godhed ville wi prjse, Y 5
- Gud ville wi tacke oc være glad, Ee 3
- Guds Naade ieg altid prjse vil, Ff 4

H.

- HErr Christ Gud Faders eenbaarne Søn, Cc 5
- HErre Gud du være nu prjset, X 6
- HErre Iesu Christ sand Menniske
oc Gud Dd 4
- Hielp Gud at ieg nu kunde, Bb 1
- Huo som vil salig vdi Verden leffue, X 4
- Himmerigis Rige lignis maa, Ee 5
- Huo leffue vil effter sine Sinde, Gg 4
- Huem skal ieg klage mit sorgfuld Mod Gg 6

I.

- Ieg veed et euigt Himmerig, Hh 6
- Ieg raaber til dig O HErre Christ, X 2
- Ieg vil mig HErren loffue, Bb 7
- Ieg vil din Prijß vdsiunge, Dd 6
- Et trofast Hierte O HErre min, Ff 6

K.

- Kom Gud Skaber O hellig Aand, Z 6

M.

- Maria hun er en lomfru roen, Cc 3
- Min Siel nu loffue HErren, Y 2
178
- Mit Haab oc Trøst oc all Tilljd, X 1
- Mit Hierte hin gremmer du dig, Aa 3

N.

- Naar min tid oc stund er forhaand, Z 5
- Nu er oss Gud miskundelig, V 3
- Nu bede wi den hellig Aand, Kb 6

O.

- O Gud wi tacke oc loffue dig, X 7
- O Gud din Godhed tacke wi, Z 1
- O Gud huor maa wi klage, Ff 8

S.

- Siunge wi aff Hiertens grund, X 8

V.

- Vor Gud hand er saa fast en Borg, V 5
- Vaager op i Christne alle, Z 8
- Vden HErren opholder vort Huß, Aa 7

FINIS.

**Prentet i Kiøbenhaffn, Aff
Salomone Sartorio,**

Borger oc Bogtrycker.

Oc nu paa det ny formeerit oc forbedrit, Oc findis hoss hannem til kiobs.